

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3167/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság Fővárosi Törvényszék 19.P.25.285/2016/20. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 2. Pf.21.423/2017/5-II. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján Fővárosi Törvényszék 19.P.25.285/2016/20. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.423/2017/5-II. számú jogerős részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Kérelmében az Alaptörvény R) cikkét, I. cikkét, II. cikkét, IV. cikkét, XIII. cikkét, XXVIII. cikkét, 26. cikkét és 28. cikkét jelölte meg.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás előzményeként előadta, hogy a későbbi alperes (jegyző) az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról 2011. évi CXII. törvény alapján közérdekű adatigényléssel élt felé, valamint szokásos pertársa felé. Az adatigénylés arra irányult, hogy a 2012–2016. évben mely közpénzek kerültek az indítványozó részére kifizetésre perköltség, sérelemdíj, megbízási díj vagy egyéb jogcímen. Az adatigénylés során az indítványozó személyes adatait is tartalmazó levél megküldésre került egy harmadik személy részére is, amely miatt az indítványozó személyes adat kezelésének megsértése miatt pert indított. Az elsőfokú bíróság ítélete a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság részítéletében egyrészt az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva megállapította, hogy az alperes megsértette az indítványozó személyes adatok védelméhez való jogát; másrészt az indítványozó magántitokhoz fűződő joga tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta; ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok ítéletei megsértették az emberi méltósághoz való jogát, magánélethez való jogát, tulajdonhoz való jogát és a tisztességes és időszerű tárgyaláshoz való jogát.

II.

- [4] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal elsődlegesen érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [5] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [6] Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására (Abtv. 27. §). Tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmeinek lényegét, az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntéseket, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Kimerítő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel és kifejezett, határozott kérelem útján kéri a bírói döntés megsemmisítését.
- [7] Az Abtv. 27. § a) pontja szerint az érintett abban az esetben fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be. Az indítványban hivatkozott rendelkezések közül a II. cikk, a VI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdése az indítványozó számára biztosított alapjogot tartalmaznak, így indítványának ezekre az alaptörvényi rendelkezésekre alapított része megfelel a törvényi feltételnek.
- [8] Az Abtv. 27. § b) pontja alapján akkor élhet alkotmányjogi panasszal az indítványozó, ha kimerítette jogorvoslati lehetőségeit, amelynek megfelel az indítvány, mert a Fővárosi Ítéltábla másodfokú döntése ellen nyújtotta be a panaszt.
- [9] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [10] 2. Az indítványozó panaszában elsősorban az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jogának sérelmére hivatkozott. Az indítványozó felperes a magánélet szabadságából levezetett magántitokhoz fűződő jogának sérelme miatt nyújtott be keresetet a bíróságon. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy az alperes által harmadik személy részére megküldött levélben az indítványozó neve és címe is szerepelt. A jogerős részítélet a magántitok sérelme tekintetében a keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta: azaz nem állapította meg a magántitokhoz való jog megsértésének tényét, e tekintetben az alperest nem tiltotta el a megsértéstől, és nem kötelezte sérelemdíj megfizetésére.
- [11] Az indítványozó úgy véli, hogy ha az érintett személy személyes adatainak megsértésével kapcsolatos cselekmény a harmadik személynek írt levél útján került sor, mindkét alapjog megsértése megállapításának van helye. Álláspontja szerint ugyanis a magántitokhoz való jog – az Alaptörvény konkrét, nevesített szabályozása hiányában – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való alapvető jog és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való alapjog körébe sorolandó.
- [12] Az Alkotmánybíróság a magántitokhoz való jog és személyes adatok védelméhez való jog kapcsolatának tisztázását alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte, ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva – befogadta és érdemben elbírálta.
- [13] 3. Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogába ütközően a bíróságok a polgári perrendtartásban foglalt eljárási határidőket be nem tartva, jogszerűtlenül elhúzták az eljárást.
- [14] Az Alkotmánybíróság – a polgári peres eljárás tekintetében – a 3024/2016. (II. 23.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) vizsgálta a kérdést, hogy alkotmányjogi panasz eljárás keretében az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye mennyiben érvényesíthető:
- [15] „Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésben a jogok és kötelezettségek észszerű határidőn belüli elbírálásához való jogot – a 2012. január 1-je előtt hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdésével ellentétben – kifejezetten rögzíti. Erre tekintettel már a 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés kimondta, hogy a »jogvita észszerű időn belüli elbírálásához való jog« az Alaptörvényben biztosított jogok körébe tartozik, amelynek sérelme alkotmányjogi panasz alapját képezheti [lásd 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [18]]” (Abh., Indokolás [15]).
- [16] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a döntésében egyrészt hangsúlyozta, hogy „[a]z észszerű időn belül való elbíráláshoz fűződő alaptörvényi rendelkezés (alapjogi részjogosítvány) sérelme sok esetben – a jelen ügryhöz hasonlóan – önmagában nem teszi a meghozott bírósági döntést alaptörvény-ellenessé, mivel az Abtv. 27. §

- (1) bekezdés a) pontja értelmében az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát nem a bírói döntés maga sérti, hanem az azt megelőző eljárás elhúzódása, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a bírói döntést nem semmisíti meg, és az ésszerű idő követelményének sérelmét csupán jelezni képes” (Abh., Indokolás [18]).
- [17] Az Alkotmánybíróság másrészt arra a körülményre is rámutatott, hogy „az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként a tisztességes eljáráshoz való jog részelemét képező ésszerű időn belül való elbírálás alaptörvényi rendelkezéséhez kapcsolódó alapjogvédelmi feladatát nem tudja hatékonyan ellátni. Nem áll az Alkotmánybíróság rendelkezésére olyan törvényi jogkövetkezmény, amelynek alkalmazása révén ennek a speciális, Alaptörvényben biztosított rendelkezésnek (alapjogi részjogosítványnak) a sérelmét orvosolni tudná [...]. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság által hozható megsemmisítő döntés azonban – szükségszerű utóidejűsége következtében – már nem lehet kihatással a múltban meghozott bírósági döntés időszerűségére. Az Alkotmánybíróság utólag a bírói döntés esetleges alaptörvény-ellenességének megállapításával, illetve megsemmisítésével már nem tudja orvosolni az eljárás résztvevőinek az eljárás elhúzódásából eredő sérelmét. Amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott részítéletet megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, így a per csak tovább húzódna [vö. 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]]” (Abh., Indokolás [18], [20]).
- [18] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság ebben az összefüggésben nem vizsgálta érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenességét.
- [19] 4. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikkben foglalt tulajdonjog védelméhez való jogának sérelmét is állította amiatt, hogy a perben eljáró bíróságok – az irányadó jogszabályokkal, illetve PK véleménnyel ellentétesen – nem ítélték meg az indítványozó mint felperes és az indítványozó mint egyszemélyes ügyvédi iroda tagja között létesített ügyvédi megbízás alapján készített okiratokkal kapcsolatos költséget.
- [20] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bírósági eljárásban részt vevő félnél a jog perbeli érvényesítésével összefüggésben felmerült – meg nem térített – költségek a félnek vagyoni terhet jelenthetnek, ebben az értelemben természetesen érintik a polgári jogi értelemben vett tulajdonosi jogait.
- [21] A perköltség megítélésével kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben azonban emlékeztetni szükséges arra, hogy „[a] bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. [...] az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet – a perköltség viseléséről hozott döntés jogszerűségi kritikáján túlmutató – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni. Mivel az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, érdemi vizsgálatára nem került sor.

IV.

- [23] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [24] 1. Az Alaptörvény a magánszférájogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról.
- [25] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság szerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne

hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.« [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]].

- [26] Az Alkotmánybíróság már az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozott a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban: „[a] magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57.]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel” (Indokolás [55]).
- [27] A magánélet tiszteletben tartásához való jog védelmi köre tehát mind a személyes adatokra, mind pedig a magántitkokra kiterjed. A magánszemély magántitka rendszerint személyes adatnak is minősül, ezért ezek az adatok a magántitok és a személyes adatok védelmének oltalmát egyaránt élvezik. A titok fogalmi eleme ugyanakkor, hogy az adott tény ismerete személyek meghatározott körére korlátozódik és a tény e körön kívüli megismerésének kizárásához a jogosultnak valamilyen érdeke fűződik. A személyes adatok védelme olyan adatokra is kiterjed, amelyek a fenti feltételeknek nem felelnek meg.
- [28] Az indítványozó általánosságban helytállóan mutat rá, hogy személyes adatoknak egy harmadik személynek történő jogosulatlan továbbítása a személyes adatok sérelme mellett egyúttal magántitok sérelmével is járhat.
- [29] Az indítványozó az alperes által harmadik személy részére megküldött, közpénzekre vonatkozó közérdekű adatigénylést tartalmazó levél kapcsán hivatkozott magántitok-sérelemre, amelyben az indítványozó neve és címe szerepelt. A Fővárosi Ítélet tábla döntésében megállapította, hogy „[az indítványozó] nevét, valamint címét [a harmadik személy] egyértelműen ismerte, a korábbi közös adatigénylések, közérdekű bejelentések, valamint a jelen perben is hivatkozott pertársaság alapján. A levél tartalma, az hogy az alperes közérdekű adatigényléssel élt [az indítványozó] irányába, nem minősül olyan ismeretnek, amelynek titokban tartásához a felperesnek méltányolható érdeke fűződne”, ezért a magántitok sérelmére alapított felperesi kereset körében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [30] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában az a tény, hogy valakitől közpénzekkel kapcsolatos tájékoztatást kértek, nem minősül az adatigénylés címzettjének a magánéletébe tartozó magántitoknak. Szintén nem eredményezi a magántitok védelméhez való jog sérelmét az érintettre vonatkozó információ továbbítása, ha az ahhoz hozzáférő harmadik személy a továbbított adatot már ismerte, ebben az esetben ugyanis az adat a harmadik személy vonatkozásában nem minősült titoknak. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ítélet tábla fenti értelmezése, illetve hogy az alapján csak az indítványozó személyes adatainak védelméhez való jogának sérelmét állapította meg, nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben az összefüggésben elutasította.
- [31] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a jogerős ítélet megsértette az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, azzal indokolva, hogy emberi méltóság alapvető jellegzetessége – a méltóság sérthetlenségére tekintettel –, hogy az állam és szervei az emberre vonatkozó törvényeket tartásukba. További érvelésében arra mutatott rá, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése külön és kifejezetten rendelkezik arról, hogy a bírók függetlenek és a törvénynek vannak alárendelve, valamint az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok számára kifejezetten kinyilvánítja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Meglátása szerint a magántitok megsértése tekintetében keresetét elutasító és a jogerős ítéletet hozó bíróságok megsértették ezt a szabályt, amikor a felperesre vonatkozó, alperes által elkövetett szándékos jogsértés megállapításával és jogkövetkezményeinek alkalmazásával nem szereztek ítéleti döntéssel érvényt. Az indítványozó kitért arra is, hogy a bíróság által alkalmazott jogszabály a céljával, rendeltetésével nem konform alkalmazása önkényes jogalkalmazásnak minősül.

- [32] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az emberi méltósághoz való jog, illetve a bírók függetlensége és törvénynek való alárendeltsége között nincs közvetlen összefüggés. Az indítványozó hivatkozott a bírók jogállására vonatkozó alaptörvényi rendelkezésre, amely az állam szervezetének a hatalommegosztás követelményének megfelelő működését hivatott biztosítani. Az indítványozó érvelésétől eltérően nincs tehát alkotmányjogi szempontból értékelhető közvetlen összefüggés az Ítéletábla támadott döntése és az Alaptörvény II. cikke között. Állandó gyakorlata alapján {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]} ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben is elutasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1048/2018.

